

ORADEA-MARE (NAGYVARAD)
12 Ianuarie st. v.
24 Ianuarie st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 2

ANUL XXII.
1886.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Costica.

— Novelă —

(Incheiere.)

Dar pe când ajunse la ea, postul era ocupat. Tinera damă era incungiurată de curtsani pe de toate părțile.

Și Costica n'avea trebuință de martori, ei avea să-i facă declarațiuni intime.

Deci se trase la o parte și privi peste publicul elegant, măreț și blazat.

Stătut un timp, dar nu-i se deschise loc. Se părea că stă pe foc.

Apoi s'a amestecat și el in val. Și a umblat și s'a întors, până 'n urmă tinera damă rămase cu altă mască.

Costica se folosi de ocaziune, și se vîri lângă ea. Făcîu positie de cavalier, apoi un compliment:
— Omagele mele reginei masculor, — dîse cu un aer de admirațiune.

Tinera damă privi la el și nu grăi un moment. Lui Costica i se părîu ca și când ea ar tresări. Așa i s'a părut lui!

Apoi raspunde dama cu voce dulce:

— Prê multă bunăvoință, dle!

— Nu, frumoasă mască. O credință cu care m'am datat. . . .

Frumoasă mască privi la el cu fața scrutativă, ca și când ar întrebă: Știi tu cine-s eu?

— Ah, — continuă Costica, — cine te vede diua pintre ômeni, noptea prin vis — tot mereu — s'a datat cu credința, că tu ești regina frumôselor.

— Ei, te 'nșeli, domnule! — Nu me cunoșci!

Costica privi incordat la florea cea galbenă, ce era pe peptul ei, privi semnificativ, ca si când ar dîce: ea te trădeză.

Tinera damă privi la el și — intr'un moment ghici.

Ea puse mîna repede pe flóre și voi să o rumpă — dar nu o rupse.

— Grație, te rog regină, grație sêrmanei flori!

— Nu, — dîse masca cu vorbă desmerdată, — ea nu te demnă să mai trăiescă.

— Grație, regina mea! Ea atîta-i de frumoasă.

— E trădătoare!

— A mea e vina, ea e nevinovată. Ah, și câtă vină a'n, Dômnê! Câte zile decând me muncesce un simț puternic, câte nopti de când s'tau beat, privind

la feresta ta. — și nu șcie nimenea decăt ea, decăt această flóre.

Tinera damă pricepî pe deplin. Ea află că Costica fantasază la amica sa, și sglobie din fire, își propuse o glumă.

Damele -s inventiöse, și mintea lor schimbă repede.

După ce-i făcîu declarațiunea, ea plecă capul sfiiciösă, scöse un suspin, pe care se părea că voesce a-l năduși, dar nu-l pöte, apoi era privi la el dulce și amăgitor

N'a dîs nimică; dar unde este o declarațiune mai dulce ca ceea ce-i făcîu ea?!

— Spuneți, mască frumoasă, öre privit-ați vrodată la feresta vis-a-vis cu un interes cât de puțin, — întrebă Costica și vorba-i tremurá.

Tinera damă era nu raspunde; dar era suspină și privi la el amăgitor.

Atunci se apropiá de ei alta mască și agrái pe tinera damă.

Densa i raspunde ceva repede, apoi puse mîna pe mîna lui Costica, așa cam in ascuns și privi in ochii lui.

— Ai curagiu? — întrebă ea.

Ce vorbă? Ai curagiu — cătră bărbatul ce-ți cere amorul.

— Ah, ángerul meu, pune un pu de foc pe gîna mea, eu me voi aruncá 'n el să străbat' la tîm, seu să ard, privind cu ochii la icóna ta.

Tinera damă isi acoperi fața de jumetâte, se plecá puțin cătră el, apoi șopti: »Máne voi fi sing'ă. . . «

Apoi se 'ntörse ca și când o-ar gená ceea ce făcîu, și prinse vorbă cu masca de lângă ea.

Costica era om practic. Unde ți-e lucrul isprăvit, nu e de a sta tándalá, și făcënd un compliment, rămase îndêrpt.

Advocatul nostru era om cum se cade. Avea nevastă frumoasă pe care o iubiá și despre a căreia dragoste și credință era sigur.

Dilele lui erau plácute și line.

Avea și el o patimă —: era vênător mare.

Bátea câmpuri pentru un biet de iepure, codri pentru un pui de căpriöră, apoi cu un urs il puteai duce din lume afară.

Când făcea el pregătiri pentru o vênătoare, avea sêrbătoare.

Își culegea armele de pe pãrete, și le inșirá pe mész, le căutá, le curătiá și le pregătiá, — el singur cu mânia lui.

Câni de vênătoare stăteau lângă el, ca atâția sfel-

nici și tovarăși: și el, cu mânecile sufocate până 'n cote, făcea și isprăvia.

Așu-l aflăm noi de astadată — cu armele pe măsă și cu câinii pe lângă el. Pe mâne eră o vânătoare mare, și el se pregătia.

Intr'alta odaie soția lui își făcuse toaleta și cetia dintr'un roman.

Odată se trezește domnul avocat, cu o vorbă străină și nendatinată.

In odaia soției lui vorbiă cineva cu pathos ca un artist. — Când părea că plânge cu o voce nădușită, când părea că vine 'n furie, se espectorază, și umple lumea cu val.

Ce pacoste? — se întrebă el: dar eră ocupat, își curăția o pușcă nouă.

Odată auzi vocea soției lui, o voce nendatinată și cumva spăriosă.

Advocatul nu luă lucrul de glumă, ci așa cum eră, cu mânecile sufocate, până 'n cote, cu pușca la mână, dădu să intre și puse mâna pe vârtej.

Dar să vedem ce s'a întâmplat cu nevasta lui.

Diserăm că dómna își făcuse toaleta, și acuma sedea pe o sofă și cetia dintr'un roman.

Bărbatul eră ocupat intr'altă odaie, și ea cetia cu plăcere intr'un roman nou.

Când etă — odată, fără de a bate 'n ușe, fără de o insinuare, intră, cum se dice — cu ușa 'n cap — un tiner la ea.

Ea nu apucă a se scolă. Tinerul esaltat se aruncă până la ea, și se puse 'n genunchi naintea ei.

Dómna casei sări s'aparată și stătu 'n picioare.

— Domnule! — strigă ea inspăimântată; dar el nu-i lăsă timp, și începă într'un ton plin de foc:

— Ai în urmă . . . in urmă . . . in urmă . . . la picioarele reginei mele.

Dar domnule! — — esclamá ea, dar nu-și află cuvinte ingrabă.

Er' el, in genunchi, cu un picior până colo, cu pèrul sburlit ca un nebun, cu mâinile 'n aer, ca un liliac răstignit — continuă:

— Un cuvânt, — numai un cuvânt — că să te cea ângerescă. — un da — să ved' fericirea

— strigă dómna — și privi țintă 'n ochii lui, nu cum — un sèrman nefericit.

Densul primi privirea ei cea dulce ca semn de îmbărbătare, și continuă cu pathos:

— Sèu un ba — să mor. — Să mor la picioarele celei mai scumpe ființe. Să mor. . .

Și 'n acest moment se ivi in ușe avocatul sufocat, până in cote, cu un pușcoiu încordat, și cu fața severă.

Costică, conturbat când i eră lumea mai caldă, privi înderept, și vedu pe avocat ca un leu stând gata pe viață și pe mörte.

Ie-te, copile! — Costică sări in picioare, se aieplă repește, și — una-doue, — cât ai dice trei, sări pe feréstă in stradă. — Si sări in grumădi unui biet jidan ce vindea dalauscă, apoi se prevălră amèndoi, unul peste altul.

Jidanul gândi că-l treznesce, când ecă vede că se scolă de pe el o smihodă de om, cu fața scâlceită și o tuli la fugă.

— Ai wei, Gewalt! — strigă jidanul, și începă a-și culege dalauscă de pe stradă.

Dar Costică scolpă de odată cu atăta.

Așu a pătit Costică dragostea.

Și a mai pătit el multe asemenea până și a câtigat minte pré târziu.

V. R. Buticescu.

Copila înșelată.

Ént ușor se mișcă 'n crènguri,
Ér pèriul lin șoptește;
Fata stă perdută 'n gânduri,
Și oftând așa grăește:

„L'am iubit din cale afară.
M'a uitat, cum uită-o flóre.
Ce 'nflorind in primăvéră,
I-și resfață sinu-'n sóre.

Raza vie oflește
Bobocelul plin de vîetă;
Flórea uită — și rodește
Alt hoboc — de diminétă.

Décă 'n vîetă n'avui parte
De liniște, fericire:
Dorurile-mi sînt deșarte
Vedem fără împlinire:

Apă mică, dar afundă,
Martor dragostei dintăie
Valul teu să me ascundă,
Doru-mi tainuit remăie!”

Peste unda liniștită
Trupu-i gingaș se indóie.
Ér pe fața ei pălită
Lacrimi calde curg șiróie.

Ascultând ce nu vru sórtea.

Dă copi ei mângăiere,
Ea ferice odihnește
Unde nu-i dor, nu-i durere
Și nădejdea se sfêrșește.

Lucretia Suciu.

Fata popii.

— Roman in 2 tomuri. —

(Urmare.)

Când băiatul se înveta în ferii acasă, petrecea mai mult la câmpii, unde se jucă cu Elena, care ascultă cu dăruire ce spunea el c'a vedut și înveta. Când viniă el i aducea niște daruri mici, o învăța câte un cântec și povestiau împreună cu veselie și când sosiă di părțirii, le eră atât de greu, par că li se smulgea dela inimă, dar nică unu' ciera să-și dea se ce simțire. La revede anu! Și cât p'ot așteptau. cum anii treceau, liecare

se miră la revvedere: »Cât de mare ai crescut!« Sofronie mai gândia: »Din an în an ești mai frumoasă!« Dar nu cotează să-i spună acesta. Se temea că atunci ea va fi falosă și nici nu s'a mai uită pe el, fiul de plugur. Par că ea nu știe. Și fără să-i spună, că-i frumoasă! Care fată nu știe acesta?!

Știe și dânsa, căci d'ora avea oglindă. Și apoi i spuneau și alții. Se și miră, că numai Sofronie nu vedea acesta. Ba mai târziu se și supără. Atunci el se necășia și urmau certuri și după certuri împăcări.

Așa creșcuseră ei mari, și fără să spună, într-o zi se pomeniră că se iubesc. Restul îl știți. Să trecem înainte!

Și când poporul aștepta cu nerăbdare să sosescă alesul, acela în Brândușeni vorbiă cu popa Tanase, dându-i mâna dreaptă:

Precum veți, cu chiu cu vai, totuș am invins. N'ai fost cu mine, dar nu me supăr. E'tă mâna mea! Să uităm toate și să fim oameni buni: binele de obște cere acesta, căci avem multe de făcut împreună.

Părintele Tanase eră opărit cu apă rece. Fătis și peptis cu Sofronie, se simția foarte zăpăcit. Peptul i se bătea tare, buzele-i tremurau, abia putu să răspundă cu glas pîligăit:

— Vom vedea.

Apoi grăbi să se despartă. Tocmai se apropiară și părintele Movilă, cu care dânsul nu voia să se întâlnească acuma, căci eră arțagos.

Acesta luă pe Sofronie de braț, îl conduse la trăsura care aștepta și porniră spre Riurenii.

Un vihor de însulțire îi întâmpină acolo și aerul se cutremură de stîgătele de bucurie ale glotelor. Apoi începî ospățul, cărturarii poporului în lăuntru la părintele, poporul afară în curte.

Și când șeful eră mai mare, vini și solgabireul, spunînd »cu părere de reu«, că popa Tanase și conșii au dis, că vor cere nimicirea alegerii.

Ceea ce spuse el, se și adeveri. Alesul nu-și putu cuprinde stațiunea, ca interinal fu substituit jidanul. Nunta se amănă și numai la anul se putu ține, când Sofronie fu ales de nou cu majoritate zdrobitoare. (Popa Movilă dădu bani tuturor datorășilor părintelui Tanase, ca să-și plătescă datorii.)

Mutat în Brândușeni, Sofronie făcu vizită cu nevestă-sa și la popa Tanase, căci ori ce-a făcut el, dicea dânsul, este de dorit ca popa cu notarul să se aibă bine; numai așa p'ote înaintă satul, decă cei ce plutesc asupra glotelor, lucrază împreună pentru binele de obște.

Rachila îi primi foarte afabil, ca și când nici odată nu i-ar fi ținut de reu: dar de când hrăse pe pământ ale păcate grele, suflet de om nu uria pe altul așa ca și dânsa pe ei tocmai în momentele acelea. Se știe de minime prefăce: când roștia vorbele cele mai miere, se, atunci o dogoria mai erăncen locul respirației.

Sofronie și lor Dumedeu cam gândiau acesta, căci se deduse și lor Dumedeu cap să vedă mai departe de lungul nasului și să habuitescă îndata, că trecera acesta repede a Rachilei din ură la iubire și p'ote îi în totă firea; dar nu le păsă mult, dicea și face ce va și ei sunt fericiți, nu le mai p'ote face nici un reu.

Și pe când dânsii se depărlară multămiți, Rachila se retrase în odaia sa și dise:

— Acum e acum! N'am izbutit deplin, dar încăi i-am necesit. . . Acum se schimbă vorba: nu i-am putut dobori cu ura, acum i-oi prepădi cu — dragostea mea.

Și cum roști acestea vorbe, se duse înaintă oglinzii, aruncă în ea o privire și urmă cu aer de cochetă-

— Mi se pare, că nu sînt nici ea atât de sluta, ca să nu pot scote din minți pe acela pe care-mi pun ochii.

Apoi dete poruncă să se pună caii la trăsura și chieamînd pe tatăl seu, plecară în unul din satele vecine. Acela eră aproape. După o ducă tîpînă d'o jumătate de oră, sosiră.

Valea-mică, așa se numește satul, este numai un colțuleț de pământ între niște deluri, cari odinioară au fost acoperite de păduri, dar încetul cu încetul sătenii le-au tăiat și acuma nu veți decăt tufe de smidă. Se dice, că satul acesta să fi fost în vremile bețrăne mult mai mare și că a avut locuitori vestiți de bogăți; apoi au sărăcit și mulți s'au mutat în alte părți.

Vremile acelea bune au fost atunci când au popa Melentie, dascălul Leonat și notarul Trăilă. Frați de cruce, cărturarii rîvnitori de bine ai popo. Dar ei s'au stîns pe rînd și tocmai așa a început scada și satul.

Acuma și se face milă când îl veți, căci este pu pădit grozav, numai căreima pare a fi locuință omenească, totul e sărăcie, pustiu și bătut de Dumedeu.

— La școlă! — dise popa Tanase cocierului, intrînd în sat.

Trăsura se opri apoi înaintea unei case, care numai intrată se deosebi de celelalte, că eră și mai slabă decăt acelea. Porța eră de jumătate deschisă, o parte nici nu se putea include; într-o noapte vîntul o trînti la pământ și cutare creștin bun i duse țîlinele; de atunci zăcea acolo.

La șgomotul trăsurei, o femeie tină eră din casă. Eră îmbrăcată țărănește și ținea un copil în brațe.

— Mario, acasă-i Constantin? — întrebă popa.

— S'a dus la mîră, dar are să vie în curînd, — răspuse femeia apucînd să dădăcească copilul, care tocmai începî să plîngă.

— Și ce face școlă pân'atunci! — urmă părintele pe când se dedea jos din trăsura dimpreună cu Rachila.

— Nu ținem noi școlă, — răspuse dascălul, căci eră acesta, — părintele a »ertat« pe toți copiii. Apoi întorcîndu-se către Rachila, o întrebă:

— Cum te află Rachilo?

Ea răspuse dîrz:

— Cum me veți cu ochii verți

Dascălița cunoșcea bine firea Rachilei. I eră verșoră. Nu se miră dar de fel auzînd-o vorbind astfel. Ea ghiie la moment, că fata e mîniosă foc: deci gă cuviincios să nu mai dicea nici o vorbă.

Intrînd înse în odaie, începî cusași Rachila:

— Cine-i acasă la notarul?

— Nimene. Toți s'au dus încă de ieri la tîrg.

— Toți? — întrebă Rachila semnificativ.

— Aici și cancelistul, — adau e dascălița.

Rachila își strîns buzele mînios.

— Iui pare reu, — dise apoi ea, — voian să ceretez pe notăreșu.

— Trebuie să vie astăzi acesta — o liniște verișoră. Notarul are lucru. Niște oameni îl așteptă încă de ieri.

În momentul acesta cineva bătî la ușă. Eră arțagosul satului, care aducea o scrisoare. O dete popa și dise:

— Bine ai venit, părinte! Ma trimis bîreul să-t aduc cartea acesta, că te-a vedut viind aici.

Popa Tanase luă în mînă hîrtia. E'ra un cercul oficial, prin care se curentă un tîlbur fugit.

— Ce me privește așa? — dise el după.

— Să faci bine de obicei și să ne spui scris în ea, că ne-a adus-o un călăuș dela

și nu-i acasă nici popa, nici notarășul, nici scriitorii, nici dascălul; nu-i nimene 'n tot satul cine s'o știe ceti.

Popa Tanase par că cunoșcea de mult acésta statistică culturală a comunei Valea-mică, fiind că vorbele argatului nu-i făcură nici o impresiune. I spuse cu sânge rece cuprinsul scrisorii; apoi flăcăul, se depărtă.

Abia se duse acela, se noră și începă să plôie. Dascălul neavând grajd, caii steteau afară; dar fiind că plouă de turnă cu găleța, caii nu mai puteau rămâne sub cerul liber.

— Unde să ducem caii, Mario? — întrebă părintele Tanase. Nu-i vrun grajd în apropiere?

— Nu este. — răspuse ea. Dar școla e golă. Cum mai eri am scos din ea ovésul, ce l'am băgat după călcat.

— În școlă caii! — se miră părintele. Dascălița grăbi să-l deslucescă:

— Asta numai cu numele e școlă, că de trei ani când sântem noi aici, nici odată n'au fost copii în ea.

— Dar protopopul nu vine p'aici? — întrebă aș popa Tanase, care șcinea bine să critice pe alții, e când în satul lui eră tot cam asemenea.

— Ba vine, — răspuse dascălița. — mai în tot anul. Descalca la popa, se ospetelă bine. își ia diurnile și se duce.

— Și acasă face raport consistoriului, că a vizitat școlă; știu. — dișe părintele, — așa face și protopopul nostru. Dar baid să băgăm caii, că decă vor sta mult afară, me tem că ș-or lăpădă potcovele.

— Numai nițică răbdare, — dișe ea. Să scotem înteu purceii! N'avam nici cotel, unde să-i ținem.

Purceii se scoseră iute și caii se aședară 'n școlă. Nu voiau să intre, căci murdăria eră mare și putorea grozavă. Dar cu chiu și vai, cocierul totuș izbuti să-i meară 'n lăuntru.

Rachila vedând acésta, se 'nsenină și dișe ridând:

— Ce apropo ar fi să vie acuma protopopul, că să viziteze școlă!

Și tocmai în momentul acela se auđi că cineva a p. Se uită toți pe ferestă, aducându-și aminte de cătorea cupus în fabula. Se mirau, că de unde să vie protopopul tocmai acuma, când nici în timp bun nu vine? Nici nu eră el, ci Constantin dascălul, aducând în spate un săcuț de făină.

El se bucură de acésta vizită neașteptată. Dar Rachila n'avea nici în clin nici în mănecă cu bucuria lui; dēnsa nu pentru el a vinit acum aici.

Într'aceste vijelii de veră trecu, cerul se 'nsenină din nou și nu peste mult trecu înaintea casei lor o trăsura, în care ședea notarul, notăreșă și cancelistul lor.

Rachila tresări de bucurie. Abia așteptă să trecă un pătrar de oră și dimpreună cu părintele seu se dușeră la notarul.

Acolo își petrecură până târđiu; de bună sēmă prē bine, căci la rentōrcere ea convorbiă fōrte vesel cu cancelistul notariului, care i petrecu până la dascălul.

Acela eră fiul popii din Riurenii, Alesandru Movila, un băiat schitaciū, cu care tātă-seu cheltuisē multe parale, portându-l pe la școli, dar înzēdar, căci nu voia să 'nvețe; în urmă apoi își intrerupse studiile și se lacu cancelist la notarul din satul acesta.

Rachila îl cunoșcea de mult și nu eră străină de el, dar nu prē băgă de sēmă acésta, de giaba se silia dēnsa a-i atrage luarea aminte. Vorba românului: cu sila poți luă omului, dar cu sila nu-i poți da.

Acuma iase pare că dēnsul a fost mai atent față dēnsa, ba la despărțire a și promis Rachilei, că n' o va cercetă acasă 'n Brēndușeni.

d popa Tanase și fiica sa se rentōrseră 'n Rachila își dișe:

— N'am mers înzēdar! . . . De n'am putut să jefuesc mirele Elenei, i-oi cucerii fratele!

(Va urmă).

Iosif Vulcan.

Din istoria tutunului.

Decă ne luăm puțină ostenelă și scrutăm trecutul acestei plante, trebuie să ne cuprindă mirarea, cum de în decursul puținilor secli s'a lăit peste intrēga suprafața pământului. Într'adevăr, dela nordul ghețos și monoton până la sudul fierbinte, precum și în celelalte state civilizate cu-o climă stēmpērată, pretotindenea tutunul și-a asigurat domnia. Scepturului seu se închină atât proletariul, cât și filosoful, atât țălerul, cât și banchirul. În castelele regilor și împēratilor îi sânt consacrate altare; er poetii încă i-a adus tributul.

Despre un articol, care într'un restimp relativ scurt a făcut o astfel de cucerire, nu cred a fi de prisos a comunica unele date privitoare la istoria lui.

Fără indoelă, patria tutunului este America, căci înainte de descoperirea acestui nou continent celorlalte le eră planta acésta cu deseversire necunoscută.

Când și prin cine s'a introdus usul de-a fumă în America, este o enigmă. În ziua memorabilă de 12 Octombrie 1492, când Columb navigă pelangă insula Guanahani, observară spaniolii cu nu puțină mirare, că indigenii acestei insule trăgeau și dau afară pe gură și pe nas nori de fum. După ce se apropiară mai tare de ei, vedură cum unii dintre dēnsii învėrtiau în o fōie de cucuruz, un fel de plantă uscată, pe care apoi o aprindeau de un capēt, er pe celalalt îl puneau în gură și slobođiau fum.

O astfel de rolă seu sucitură o numiau ci tabaco; ēnsași planta se numia cohoba. Tabaco se mai numia și un fel de țevē bifurcată, a cărei ramure indienii le introduceau în nări, er celalalt capēt, care se estindea în formă de pālnie, îl țineau peste niște frunđe de cohoba, trăgēnd astfel fumul din ele.

Frunđele prōspete de cohoba le serviă și ca medicament pentru rane; ba obiceiuiău a fumă în bordee unde se aflau bolnavi pentru a liniști durerile și a vindecă pe cel suferitor. Indienii venerau planta acésta, susținēnd, că este un dar al spiritului nevėdūt, care ca tōte celelalte spirite trebuie să fie un mare fumător. Când voiau a aduce spiritului acestuia jertfă de mulțumită seu voiau ai liniști mânia, atunci aprindeau un foc peste care preserau cele mai bune frunđe de cohoba.

În Mexico, pe care spaniolii l'au cucerit la a. 1519, încă se află fumatul în us, căci pe unde numai se întorceau cuceritorii, aflau pe locuitorii acelor ținuturi umplēndu-și țevile lor de pipirig, cu foi de cohoba uscate, printre cari mai amestecau și alte frunđe băgmirositoare pe cari spaniolii le foloseau și în prepararea acestor țevile. În țările cari nu au avut decât pipele cele băgmirositoare, indienii își făcū tă silința ca acele să aibă un aspect cât se pōte de umos, deaceea le împodobiau cu diferite forme de flori și de animale, punēnd în fine și ornamente de aur pe dēnsele.

Ora cea mai plăcută pentru fumat eră timpul după prānd, atunci împēratul Montezuma împreună cu intrēga sa suită nu întârđiau a întrelăsă nici o țevē fumatul. De comun, pipa imperatului se aprindea cu cătră cele mai drăgălașe fēițe. Pelangă acest obicei canii țineau tutun de acesta și în gură și-l învėrtiau și ca pulbere de nas.

Botezul Domnului

In curând spaniolii au început a imita pe mexicanii, aflând o deosebită plăcere în consumarea lui.

După reîntorcere, au descris compatrioților lor această plantă miraculoasă, aducând totodată și sămânță sine. La început însă în Spania se cultivă numai grădini ca plantă de leuc și mijloc contra bolilor. Îndele prospete, respective sucul lor, se întrebuință pentru dureri de cap, de stomach, contra sgarciurilor și durerilor de dinți. În această privință, planta din ține se bucură de-o astfel de reputațiune, încât cei esperti medici o recomandau ca un mijloc contra durerilor corporali.

În Franța a ajuns știrea despre această plantă însă, prin Jean Nicol, care se află pe la a. 1560 ca sador frances la curtea din Lissabona și după năcării se și numește Nicotiana.

În Franța încă se întrebuință tutunul la început ca mijloc de cură. Cu deosebire era în us aci ea pulberei de tutun pe nas. Regele Francisc II aș trăgător de tutun pe nas; se înțelege, că ei nu remăneau îndreptul domnului lor, și se încercau a-l imita. Clerul întrebuință nas, ca un mijloc radical contra »influenței

Nu peste mult deci s'a lătit fama acestei plante în toate țările civilizate.

În Germania, Adolf Oeco, medicul orașului Augsburg, a primit în a. 1565 niște frunze uscate de tutun de la un prieten al său din Franța. Deoarece însă îi erau necunoscute, le trimise unui coleg al său în Memmingen, pentru acesta încă era ceva nou această plantă și astfel se văd necesită a trimite frunzele aceste vestindului și eruditului botanic din Zürich, Konrad Gessner. Acesta în fine a venit la presupunerea că, frunzele aceste trebuie să fie de tabac; presupunerea acesta a fost confirmată și de învățatul Benedict Aretius din Berna, care avea planta acesta cultivată în grădina sa.

În decursul secolului al XVII, pelângă aceea, că tutunul își asigurase aproape în toate țările supremația, astfel și o mulțime de articoli despre tutun, așa încât literatura tutunului era destul de însemnată.

Pute tot din acel motiv, care a îndemnat pe clerul din Franța a încheia alianțe cu tabacul, s'a arătat și în Italia clerul tot așa de indulgent față de această plantă.

În Roma a ajuns tabacul prin nunciul papal din Lissabona, cardinalul »de santa croce.« După dânsul s'a și numit planta »herba santa croce.« Aici înse în reședința următorului sântului Petru, care era întotdeauna pregătit de rebel, și tutunul a trebuit să sufere are cari persecuțiuni, ca cu atât mai sigur să-i fie triunful. Papa Urban al VIII a observat cu indignațiune cum clericii și laicii, în decursul serviciului divin, trageau praf de tutun pe nas. Indignațiunea sa a prefăcut-o în scurt timp în pedeapsă, anatemisând pe toți aceia, cari îndrăzniau a trage tutun pe nas.

În Spania s'a ridicat pedeapsa celor cari cutezau a fuma, într'un mod înfricoșat, așa la San Jago de Compostella, loc renumit de emigrare, la 1597 au fost îngropați de vii cinci călugări, pentru că îndrăznise a fuma în timp de noapte, în chor.

Aceste măsurii aspre însă n'au durat mult, căci ceea ce a făcut Urban, a nimicuit Benedict al XIII, un pasionat trăgător de prav de tutun.

Tot cu un succes puțin favorabil s'a luptat și autoritățile civile, contra introducerii tutunului.

Jacob I al Angliei a emis o ordinațiune în propria sa, la a. 1603 contra tutunului, a documenta, ca tragerea tutunului reprezintă icomă a iadului și că conduce nemijlocit

în iad. Tot așa universitatea din Oxford a ținut la a. 1605 o dispută publică contra tutunului. În Franța era permis numai la ordinațiuni medicale a se estrada tutun din partea farmacistilor. În Svedia, pe timpul lui Gustav Adolf, fumătorii erau supuși unei penitențe bisericicești. În Rusia pe fumători îi maltratase și le desfacea nările și tot pe acel timp nemilosul sultan Murad IV făcea în fiecare noapte, însoțit de căleii săi, un ocol în giurul Constantinopolei. Vai! de cine se întelnea fumând, corpul aceuia desigur sta dimineața înaintea casei sale spândurat. În Persia se aruncau soldații, cari se aflau fumând, cu mâinile și picioarele zdrobite înaintea cortului lor.

Preoții mohamedani, așa numiții »Mullis« încă erau mari contrari ai tutunului. După niște persecuțiuni de tot felul, cari n'au avut alta consecință, decât înmulțirea aderenților tutunului, autoritățile civile și bisericicești se vădură în fine necesitate, a sistă lupta această zedarnică.

E ceva neexplicabil în lucru. Omenimea trebuie că a aflat în tutun o deosebită plăcere, de la apărut chiar și cu viața.

De aci înainte urmăză un nou period în istoria tutunului. Omenii convingându-se, că nu este mijloc prin care să se desrădăcineze răul acesta, numai decât și regimile și-au schimbat planul. Cei dintâi, cari au recunoscut, că tutunul este un articol ce poate aduce statului venite însemnate, au fost esperti negustori ai republicii venețiene.

Încă la a. 1657 au declarat dânsii fabricarea și negustoria tabacului ca monopol de stat; dând ambelor în arondă, au adus statului un venit curat de 46.000 galbeni. Acestui esemplu a urmat fără întârziere regimul papal și nu peste mult le-a urmat și celelalte state italiene.

În Franța monopolul tutunului l'a introdus ministrul Colbert la a. 1674. Urmarea acestei procederi a fost că venitele s'a urcat în a. 1674 la 1/2 milion livre, în a. 1787 la 29 milioane livre. Revoluțiunea din 1789 a delăturat pelângă altele și această instituțiune. În Anglia s'a introdus monopolul la a. 1625. Procederea acesta înse a deșteptat nemulțumire și după o durată încă nu de 20 ani, pe timpul rebelului civil s'a cassat din partea parlamentului. Sub republica țara de tutun era neînsemnată, sub regi însă s'a urcat repetat. În termin mediu, tot la 75 de ani se urca cu 10%. Astfel de fenomene vedem repetându-se în decursul seclilor XVII și XVIII și în celelalte țări civilizate.

O urmare naturală a introducerii tutunului a fost ridicarea de fabrici, cari să dea acestui produs brut anumite forme rafinate, ca astfel să-l facă plăcut celor ce-l trăgeau. La Sevilla în Spania s'a înălțat la a. 1677 o fabrică mare, care producea o pulbere fină de tutun numită »Spaniolă«; și fabricile din Italia preparau așa numita pulbere de tutun »rapée«. Din Italia fabricile s'au restins prin Bolongaro în Germania; Maregraful de Baden-Durehlach a fundat la a. 1715 în Pforzheim, și Samuel Schoch a ridicat una la a. 1725 în Berlin. În scurt deci fabricile se înmulțiră și pelângă dânsule încep a înflori și alte țări de industrie, așa d. e. în Köln și Almerode se fabrică pipe în mase mari. Aceste la început au fost înalte decâtă Holandezi, după modelul pipelor indiene. În trecut înse mult și în fabricarea pipelor și doselor se dezvoltat un leuc însemnat, căci abia trecuse 50 ani de la fabricarea lor și s'a prefăcut în niște articole de rangul cel mai scosul continental sub Napoleon, de și a adus ore care pagubă acestei industriei, totuși după căderea lui a început de nou să înflorască.

După ce în scurt am atins fazele mai însemnate

din istoria plantei acesteia, să vedem cât produce aproximativ fiecare țară. America de nord produce anual 169 milioane kilograme; Cuba 34.160.000 chlgr.; Brazilia 16.800.000 chlgr.; Ostindia 8.300.000 chlgr.; Austria 5.600.000 chlgr.; Țările de jos 4.760.000 chlgr.; Italia 5.208.000 chlgr.; Rusia 10.080.000 chlgr.; Germania 61.600.000 chlgr. În general producțiunea tutunului peste tot pământul este de 728 milioane chlgr. la an. Consumul anual pe fiecare cap se reduce în Rusia la $\frac{1}{2}$ chlgr.; în Franța și Anglia erau la $\frac{1}{2}$ chlgr.; în Italia $\frac{3}{4}$ chlgr.; în Cuba la $1\frac{1}{5}$ chlgr.; în Austria $1\frac{2}{5}$ chlgr.; în America de nord și Germania $1\frac{1}{2}$ chlgr.; în Belgia $2\frac{4}{5}$ chlgr.; în Holandia $2\frac{1}{2}$ chlgr.

Peste tot se poate dice, că în toate orașele mari se dau mai multe parale pe tutun decât pe pâine.

Ancă nu de mult aceste mase colosale de tutun se fumau cu predilecțiune din pipe; în timpul modern pipa și-a pierdut valoarea, pentru a fi înlocuită și această, căci — lumea progresază.

Tutunul ce se produce la noi, fiindcă conține mult nicotin, aproape 11%, ăr cele mai bune frunze de Havana conțin 2%, are necesitate de niște mijloce curățitoare; pentru a-i da gustul și mirosul pe care-l are densul în patria sa originală. Curățirea aceasta se face în modul următor: frunzele tăete se pun să stee vro câteva zile în o soluțiune de tartar și salpetru, după ce s'au scos și spălat, se stropesc cu un fel de materie binemiroasă, compusă din diferite flori și sămânțe; fiind această lucrare sevășită, tutunul se poate vinde. Chiar și tutunul importat se stropesc cu o astfel de materie, ba nici nu se vinde înainte de a fi stropit.

Tutunul cel mai escelent îl produce Cuba și anume ținutul Vuelta Abajo, care zace câteva miluri în direcțiune vestică de orașul Havana. Aci se pregătesc așa numitele țigări Havana.

Pregătirea însăși se întâmplă astfel: foile de tutun culese se pun în o gramadă unde se desvâltă o căldură însemnată, care face ca tutunul să stee în fermentațiune până la un timp anumit, când frunzele se iau, se uscă și se curată de vinele cele mai gróse. Astfel curățite se pun în buți unde stau 8—9 luni, când apoi sânt bune pentru prelucrat. Prelucrarea nu se sevășesc nici odată pe timp ploios, ci totdeauna cand e senin și uscat. Frunzele uscate se stropesc nițel cu apă, ăr negrii, atât bărbați, cât si femei, încep lucrarea. Un cuțit și forma țigării sânt instrumentele singure de cari se servesc la lucrul acesta.

În Havana țigările se deosebesc, după calitatea frunzelor din cari sânt compuse și după cum sânt de perfect lucrate, în 5 sorte. Miia din sorta primă costă în loco 1500 marce, ăr sorta cea mai efină de un format mic costă 140 marce.

Câte fabrici vor fi în Austria cari să împórte astfel de țigări și câți fumători de adevărate Havana vom ave, sânt niște întrebări ce le las să le resolve publicul cetitor.

G. Candra

Doine și hore populare.

— Din giurul Năseudului, —

I.

Copilă mândră flóre,
Asără cam pe recóre,
Când pe tine te-am vădnt,
La inimă mi-ai cădnt.
Mi-ai cădnt că ești frumósă,

Voinicilor drăgostósă;
Că ești 'naltă, subțirică,
Mândră ca o garofică.
Și ești albă, rumenióră.
Toamai ca o ținioră,
Ținișóră din pădure
Cu ochișorii de mure,
Ochișori mândri cerniți,
Cum le place la rēguți,
La rēguți făr' de mustetă,
Ce se 'nvet'a stringe'n brațé
Ș-a sărutá cu dulcetă.

II.

De-aș trăi ca frunza'n vie,
Nu ieu fată cu moșie.
Să-mi poruncescă ea mie.
Ci oiu luá una sēracă,
Ce i-oi porunci să facă,
Și să-mi fie mie dragă.

III.

Cucule de sub pădure.
Du-te la mândra și spune:
Că eu mânei-oiu trimete.
Struțisor, peniță verde.
În butul la dóue fete;
Struțisor, pená de flori,
În butul la doi ficóri.

IV.

Pentru tine, mândră, hēi,
Mi-a perit érba 'ntre vái,
Și polog de nóue clái.
Pentru tine, mândruléná,
Mi-a perit érba 'n poéná,
Și polog de nóue cará.
Pentru tine, mēi lelița,
Mi-a perit érba'n poenița.
Și pologu'-n dumbrăvița.

V.

Am drăguțe mândre tare,
Una'n deal și alta'n vale;
Cea din vale mult imi place,
Ér' cea din deal fórte-mi face:
— E ócheșá, sprincenată,
La ea me chiamá îndată,
Și-mi dice cu vorbe line:
— Vin', bádița, vin' la mine,
Să 'mpreunám dor cu dor,
Șá 'mpletim cununi d' amor.

VI.

Mândra mea de astă-vēră.
Purtá mierea pe trei cará
Și-i erá gura amará;
Dar' lelița de acú,
Nu o vede cu anú,
Gura i ca fagurú.

Culese de

Iuliu Bugnariu.

SALON.

Amintiri glumețe din Teatru.

VIII.

Lapsuri de limbă

De nenumerate ori se întâmplă ca actorii, fie din nesiguranța cu care-și debiteză rolele, fie din alte circumstanțe momentane, să intervertescă cuvintele unei fraze așa, că produce o mare ilaritate în public. Exemplele sunt cu miile; voi cită numai câteva.

În piesa »Porcarul și Măria Sa Alesandru cel Bun« avea de spus, netezindu-și barba, următoarea frază, cu o voce puternică: »Sermană barbă lungă și albă!»

Dar actorul ce jucă rolul lui Alesandru, dișe, cu tonul cel mai mareș posibil:

— »Sermană albă, lungă și barbă!»

*

În o alta piesă, un lacheu trebuia să anunțe: »Friptura e pe gratar și trăsura la scară!»

Dar el pronunță următoarea frază:

— »Friptura e la scară, și trăsura pe gratar!»

*

Într'o scenă de beție un actor, ridicând un toast, trebuia să dică: »Trăească această cupă, — ea vecinic să ne îmbete.« — Dar el dișe, spre marea mirare a publicului:

— »Trăească această supă, ea vecinic să ne îmbete!»

*

Într'o comedie mică, amoresul trebuia să dică Venei sale: »D-șoră, poesile vóstre sânt tot atât de inspirate, de suave, ca și ale lui Goethe.«

Amoresul însă, cu tonul cel mai sentimental, pronunță astfel frasa acesta:

— »Dșoră, poesile vóstre sânt tot atât de delicate, de inspirate, de suave, ca și niște ghetete!»

IX.

Millo.

Vieta lui Millo, cel mai mare astru al scenei românești, presintă un numer resfășit de anecdotele cele mai picante. El este unul din cei mai de spirit improvizatori în scenă. Totdeauna când se ivește câte un incident neprevăzut, Millo știe »să-i pue petecul.«

Odată, jucând în Sala Bossel din București, cu niște actori foarte nesuficienți, publicul începă să șuere. Millo, ce eră între culise, aude și veră imediat capul în scenă:

— Șuerati! șuerati, domnilor, începă a dice cu voce puternică bătrânul artist, — puteți să șuerati până mâne, că banii eu vi i-am luat!

Ia așa avertisment publicul respunde print'un hohot general, și șuerăturile se schimbă în aplauze.

X.

Trei dame . . . gingașe.

Se jucă »Chirița în Provincie.« În scena unde Lișine îmbrăcat femeșce, și se întâlnește cu C-na Chirița și cu Luluța, actorii se trezesc odată că publicul chemă pe Azor!

Millo, care jucă pe Chirița, se repedeși ie de mână pe Evolski, care jucă pe Lionel, și pe dama care jucă pe Luluța, — și înaintând astfel în fața scenei, se adresază publicului:

— Domnilor! nu șede frumos să faceți un asemenea afront, la trei dame gingașe . . . ca noi.

Și de astă dată șuerăturile încetară și aplaușele le luară locul,

XI.

Un om fără cusur.

E vorba tot de Millo. Artistul se află într'un birt, unde făcuse o mică consumațiune. Veni momentul de plată, și dete chelnerului o monedă de argint dela care trebuia a-i întorce un cusur.

Dar chelnerul dispără și nu se mai vedă. Un amic atrase atenția lui Millo ca să ceră restul banilor ce-i se cuvenia.

— Lăsați-l în pace, — respunde artistul, — această e de sigur un om fără de cusur.

XII.

O nevastă cu doue nasuri.

În Teatrul Național din Iași se jucă piesa »Bucuri Casei.« În actul al doilea, actorul M. . . ce tinea rolul principal, avea de făcut o descripție a chipului nevastei sale. Mai ales că nu-și știe bine rolul, se încurcă adesea și repetă fraze întregi:

— Are un nas de pisică, — dicea el, — niște ochi de vultur, sprincene încovăiate, o frunte îngustă, un nas de cocoș — —

— Dar doue nasuri avea, mă rog? — întrebă un domn din stal ca multă serioșitate! . . .

N. A. Bogdan.

B o n b ó n e.

Inoculațiunile în anul 1885.

Kladderadatsch, diar satiric din țica spirituală a sistemului inoculațiunii cari tind ași din ce în ce a se genera vorbire dintre doue dómne:

D-na L... — Ei bine! copilașul d-tale este vaccinat?

D-na M... — Vai! nu; este deja vaccinat de verșat, de choleră, de hidrofobie, de fthisie, de difterie, de scarlatină, de pojar, de antrax și de pelagră: i mai rămâne acum încă un-spre-șeșe bóle.

D-na L... — Din norocire, al meu a sfersit d'a fi vaccinat. Eri am dat să-i lege buletinele de vaccinare.

D-na M... — Ai avut mare noroc.

Tatăl risipitor. — R... este un tată risipitor care a sărăcit cu desevășire, având însă un fiu șgărcit și avut.

— Ce ai să faci? îl întrebă unul din amicii sei, căruia i spusese că a sărăcit.

— Am să rog pe fiul meu să mă adopteze.

Doctorul vênător. — Doctorul X..., este un mare vênător.

Acum câte-va zile își trimite servitorul să ducă doue pachete la doi clienți ai sei.

Unul din aceste pachete conține o cutie de hapuri c'o prescripțiune.

Cel-l-alt, conține o ladă cu șese iepuri, uciși de curând.

Servitorul, dând pachetele, se înșelă. Mirarea clientului care primește șese iepuri cu următoarea prescripțiune:

»A luă câte unul la fie-care jumătate de oră.«

O comparațiune.

Ce asemănare există între un om înțelept și un ac cu gămalie? Capul opreșce pe amândoi să mērgă mai departe de cât trebe.

Botezul Domnului.

— Vezi ilustrațiunea de pe pagina 17. —

Lunia trecută biserica orientală a avut o mare serbătoare, botezul Domnului nostru Isus Christos. În ajun preoții au umblat cu crucea din casă în casă și atunci, precum și în serbătoreea mare, pretotindene a sunat mărețul cântec: »În Iordan botezându-te tu Dómne.»

Renunțitul ilustrator de biblie Doré a reprezentat printr'un tablou și »botezul Domnului.« O copie accuza este ilustrațiunea din nrl acesta, care n'are trebuință de explicațiune mai lungă. I. H.

Literatură și arte.

O **fóie nouă pentru popor** a apărut în Sibiu. Ea se numește »Foișóra« și e menită pentru răspândirea cunoștințelor folositoare și a iubirii de carte între popor. Ca redactor e semnat dl Gr. Sima al lui Ión, ca prim-collaborator dl I. Pop Reteganul, amândoi bine-cunoscuți publicului cetitor, ca **adunători de poezii populare**. Numarul prim are un cuprins mai mult beletristic și ca atare ofere o lectură interesantă și totodată prețioasă, căci publică multe comori, scose din popor. Mergând în direcțiunea acésta, fóia va face mare serviciu celor ce studiază literatura populară; decă și partea instructivă va fi mai bogată, va corespunde complet menirii sale, care în primul punct este »răspândirea cunoștințelor folositoare.« Dorim acésta din tot sufletul și salutăm cu bucurie acésta întreprindere bine începută! »Foișóra« va eși de doue ori pe lună, prețul de abonament pe un an este 4 fl. Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiu.

Scrierile dlui Granda. Au eșit de sub tipar și se află de vânzare la principalele librării din București și la administrația »*Resboiului Român*« (bulevardul Elisabeta Dómna) următórale scrieri de Gr. H. Granda: »*Miosotule*«: poezii, cu portretul autorului 5 lei. »*Nostalgia*«: poezii din urmă, 5 lei. »*Fulga séu ideal și real*«, novelă, 2 lei. Cei din județe și din străinătate trimițând prețul, le primesc franco și recomandate la domiciliu.

»**Fóia Diecesană**«, organul de publicitate al eparchiei gr. or. române a Caransebeșului, a apărut în duminesca trecută și va eși odată pe săptămână, duminica, cu cuprins de o cólă; prețul de abonament pe un an este 5 fl., ér redactor dl Ioan Bartolomeiu. Nrl prim conține programa foii sub titlul »cătă onorabilii cetitori! Acte și documente din trecutul episcopiei ortodoxe răsaritene române a Caransebeșului; Simțurile și organele lor, text din propedevtica pedagogică, pentru anul prim de preparandie, de dl Stefan Velovan; Cuvântare bisericească, de dl Aron Bartolomeiu; variațiuni; concurs și un anunț. **Urám succes bun surorii noastre!**

»**Statua lui Asachi**« va fi făcută de sculptorul Georgeșcu. »**Románul**« află că i s'au trâmăis artistului toate documentele necesare de comitetul instituit la Iași pentru redicarea statuei și din București dl Georgeșcu a strins portretele lui Asachi în diferite feluri. Direcțiunea liceelor st. Sava și Mateiu Basarab i vor imprumută portretele ce posed. În curând, dl Georgeșcu va supune esaminării comitetului lucrările sale preliminare. În urmă, va merge la Iași pentru a lucră acolo opera definitivă.

»**Románische Revue**«. La 15 a l. c. apărut fasciculul I din anul II al acestei reviste politice-literare, redactată de Dr. Corneliu Diaconovich, cu următóriul cuprins: 1. »La anul nou,« o dare de semnă a direcțiunii despre nisuințele de pân' acum, apoi despre sco-

pul și succesul revistei; 2. »Starea románilor în Ungaria,« o revistă asupra tuturor ramurilor vieții publice din Ungaria cu privire la poporul român; 3. »Monarhia austro-ungară în scris și ilustrațiuni,« de Dr. Corneliu Diaconovich, un articol despre altitudinea comitetului de redacțiune a părții ungare; 4. »Din presa română,« enunțiațiuni mai însemnate din foile române; 5. »Revistă« și 6. »Cronică«: în partea literară conține »asciul«; 7. »Mesterul Manole« séu »Mănăstirea Argeșului«: poezie, tradusă în limba germană de L. V. Fischer; 8. »Povești populare române« traduse de Leon Schönfeld (Viena); 9. »Románul ca vânător,« din »Memoriile lui I. Șterca-Sulul,« în traducere germană de Petru Broștean; 10. »Zur románisch-ungarischen Streifzüge« (Skizzen zur ältesten Geschichte der Rumänen, Ungarn und Slaven von Jos. Lad. Pic), darea de semnă a lui A. Xenopol despre acest op; 11. »Literatură și artă,« șcrii literare și artistice.

»**Hunfalvy românește**«. Diarul din București »Voiața Națională« a început să publice în traducere scrierea dlui Paul Hunfalvy apărută unguereșce în revista literară »Budapesti Szemle« a Academiei maghiare. Acésta scriere este o critică a dlui Hunfalvy asupra cărții »Teoria lui Roesszler« a dlui A. D. Xenopol. Traducerea făcută de dl Teofil Frâncu Moțul, care a conservat și cuvântul »Runun« după cum autorul maghiar numește pe Románi.

»**Diariistic**«. »*Románul*« ș-a cumpărat tipografie, unde și apare dela anul nou încóce. — »*Drapelul Serbimean*« este un nou organ de publicitate apărut la Turnu-Severin, unde va eși odată pe săptămână, ocupându-se, firește, cu politica. — »*Desteptarea*«, ca organ al clerului miren din România, a început să eșă la București. — *Dl N. F. Negruțiu* a predat redacțiunea »*Cărților Săteanului Român*« dlui I. Pop Reteganul în Sămeș lângă Blaș.

Teatru și musică.

»**Serbarea Vulcan la Beiuș**«. Tinerimea dela gimnasiul din Beiuș și în anul acésta a serbat la 25 dec. n. aniversarea morții fericitului episcop Samuil Vulcan, fundător al acelu gimnasiu, prin o sedință publică declamatorică-musicală. Programa a fost următórea: 1. »*Marșul lui Mihai Eroul*« executat de corul instrumental sub conducerea lui Stefan Nagy și supraveghierea dlui prof. Traian Farkas. 2. »*Cuvânt de deschidere*« prin conducătorul societății de lect. dl prof. Vasiliu Ștefănică. 3. »*Cântecul gîntei latine*« executat prin corul vocal sub conducerea dlui prof. Ioan Butean. 4. »*Kahere*« de I. Negruzzi declamată de Nicolau Popoviciu stud. de cl. VII. 5. »*Polca Irina*« de Stefan Nagy, esec. de corul instrumental. 6. »*Die Bürgschaft*« de Fr. Schiller, declamată de Romul Vernica stud. de cl. VIII. 7. »*Đorile frumoșe*« esec. de corul vocal. 8. O privire fugitivă asupra literaturii române în seclii XVIII și XIX, disertațiune de Ioan Domian stud. de cl. VIII. 9. »*Valurile Dunării*« vals de I. Ioanovich esec. de corul instr. 10. »*Pókainé*« de P. Gyulai declamată de Iustin Ardelean stud. de cl. VIII. 11. »*Stéua Româneie*« esec. de corul vocal. 12. »*Potpouri din melodii române*« de Stef. Nagy, esec. de corul instrum. 13. »*Muciu Scevola*« de P. Duliu, declamată de Iuliu Moldovan. 14. Polca »*Kinesem*« de C. Bock, esec. de corul instrum. 15. »*Cuvânt de închidere*« prin conducătorul societății. 16. »*Drum bun*« esec. de corul vocal.

»**Teatrul Național din București**«. Mercuri în 13 ianuarie s'a dat »*Studentul cerșetor*« care, șerie »*Epoacă*«, a devenit o epidemie. Actorii erau bosteniți și fór-

putin curați în costumele lor. E o rușine pentru prima scenă să se vedă ast-fel de Vicleim.» Joi s'a jucat opera »Kean« în actul III. Manolescu, bine inspirat, scrie domânul, a fost rochiemat de două ori de public, după scena din cârciumă, în urma tiradei sub care Kean coborâ pe lordul Melvil, și pe care simpaticul artist a împart-o cu o admirabilă căldură. Vineri al patrulea de-a rândul al dnei Patti. Sâmbătă »Boccaccio« și baletul nou »Insula amorurilor«, care a avut succes mare. Marți »Opre furtunosoasă.«

Patti la București. Al treilea debut a fost marți 12 ianuarie, cu care ocaziune s'a dat un concert, în care au luat parte și dnii Manolescu, Nottara, Gabrielescu și Cairretti, declamând și cântând. Vr'o cincizece loge au rămas goale. Marea cântăreță era acorțită de brillianturi. Coletul și cerceii erau un dar al muzicilor de la Chicago de o valoare de 380,000 franci. Dna Patti purta două decorațiuni: Ordinul Melitului, înconjurat cu brillianturi, oferit de decedatul imperat al Rusiei, și Crucea Roșilor dată de Kalakoa regele Sandwichilor. »Epoca« ne spune, că în urma reprezentățiunii operei »Traviata« dna Patti ar fi dăruit domnului Gabrielescu un foarte frumos césornic și un bijut, spre a-i mulțami de concursul ce i-a dat. A patra reprezentăție dată de celebra cântăreță a fost joi, jucându-se »Traviata« pentru a doua oară. Ca și în serile precedente, scrie »Voința Națională«, dna Patti a avut un succes și la fie-care act a fost de mai multe ori aplaudată la rampă. Numerosul și distinsul public care vine să completeze teatrul a făcut o adevărată ovăție pentru celebra cântărețe. Dna Patti a primit mai multe decorațiuni: coroane de flori, o liră făcută din flori naturale, precum și un costum național. Acest costum, după ce a fost purtat de »Epoca« a fost oferit dnei Patti de dl Ștefănescu, șeful orchestrelor. Dna Patti plecă duminică, 17 ianuarie, pentru București, a dăruit dlui Ștefănescu un frumos césornic, o broșă albastră și cu diamante. Dna Patti a dăruit și dlui Ștefănescu și o carte prin care i mulțămesc pentru un modul remarcabil cu care a acompaniat-o în timpul reprezentațiunilor sale: totodată i-a oferit portretul său cu dedicație promițându-i în același timp că la mulțumirea bal la care va merge, se va îmbrăca cu costumul național ce dl Ștefănescu i-a oferit.

Despre opera din București. »Epoca« din capitala României scrie aceste știri: »Erna viitoare vom fi o țară operă. D-na Leria nu vooșce să renouiească angajamentul său și dl Gabrielescu va pleca în Italia chiar în această veară. D-na Patti i-a dat o scrisoare de recodacție pentru un mare profesor de cânt din Italia, făcându-l dlui Gabrielescu, că de eră vor cântă împreună la Nizza.

Reprezentățiune teatrală în Sibiu. Vineri în Sibiu, e. o societate de diletanți români, domnișore și domni, au dat o reprezentățiune teatrală, jucând piesele »Pacifiții« de Kotzebue și »Sfredelul dracului« comedie în 3 acte. Vinitul curat a fost destinat pentru fondul unei fete cu internat de acolo. Ne pare bine, că sfârșit și în Sibiu s'a pornit ideea de reprezentățiuni teatrale.

Teatru în Boița. A doua zi de Crăciun corpul studențesc din Boița de lângă Sibiu a arangiat acolo o reprezentățiune teatrală, în folosul copiilor săraci. S'a prezentat și declamat: »Vivandiera« vodvil de V. Alexandri; »Soldan Vitézul« cântoneț de V. Alexandri; »Moșul și secuiul« baladă populară; »Penes Curcul« de V. Alexandri. În sfârșit s'a dansat Hora, cântată de elevi și eleve. Petrecerea a reeșit bine.

Concerte în Orăștie. A treia și a patra seară de viață socială a inteligenței române din Orăștie, au avut asemenea mare succes. A treia s'a deschis prin

disertațiunea dlui A. A. »Despre factorii vieții noastre culturale și sociale de aci.« Apoi dna Baciu a prezentat cu mult sentiment »Adio la Carpați.« ér dra Teresia Corvin a declamat cu vervă poezia »Sergentul« de Vas. Alexandri; în sfârșit dl Popovici a executat câteva melodii din opereta »Rip-Rip«, ér la cerere generală dl Jondrea a delectat publicul cu poezia »Silac« de Boliac. A patra seară zelosul d. dr. Joan Mihu a ținut a disertațiune »Despre limbă și naționalitate«; apoi dra Sofia Barbu a declamat cu bună intonațiune poezia »Călugărița«; ér dl Bărcian a executat piesa »Păstorii și plugarii« de regretatul Porumbescu: seara s'a sfârșit cu o tombola.

Corul plugarilor români din Beregsau a dat concertul său, anunțat și de noi în nr trecut, cu următoarea programă: 1. Cuvânt de deschidere, de Toma Ghilenan corist. 2. »Motto« de T. Păcățian, cânt. quart. 3. »Latina ginte«, de Caras, quart. 4. »Doina«, de Vobchievici. 5. »Cătră poporul român«, poezie de Iosif Vulcan, declam. de coristul Ch. Nedelcu. 6. »Cucuruza« de Humpel, quart. 7. »Hora Sinaiei«, de Ventura, quart. 8. »El R'baa«, cânt. arrap, de Mandycschki quart. 9. »Beșivul«, poezie de P. Dulfu, declam. de corist. I. Bogdan. 10. »Junimea«, de Adam, quart. 11. »Cătră poporul român«, poezie de P. Dulfu, declam. de băiatul S. Crișmariu. 12. »Marșul cântăreților«, de Porumbescu, quartet.

Societatea de lectură a studenților dela scólele române medii gr. or. din Brașov a ținut în presera sf. Ioan Botezătorul o ședință publică, cu următoarea programă: 1. Cuvânt de deschidere din partea președintelui N. Pilția. 2. Familia, ca focar al civilizațiunii, disertațiune de octavanul G. Răscan. 3. Alard D. Un ballo in maschera, fantazie pentru violină, cu acompaniare de pian, executată de octavanul E. de Lemeni. 4. Controversa: a. Este ambițiunea un rău pentru om? tractată de septimanul C. Pop. b. Este ambițiunea un bine pentru om? tractată de octavanul G. Popa. 5. Năvălirea Mongolilor în Transilvania, temă istorică, de octavanul M. Muresian. 6. Solo de pian, executat de octavanul N. Dima. 7. Inmormântarea la Romani, disertațiune de octavanul A. Perșinariu. 8. Condamnarea strugurelui, poezie de A. Pann, declamată de octavanul I. Bidu. 9. Sturm-beschwörung de Dürner, cor bărbăteșc.

Musica corală religioasă. scrie »Voința Naț.« din București, a început să ia și la noi mari dezvoltări. Pe lângă progresele ce de mai multe ori am avut ocaziunea a le constată la corul de la biserica Domnița Bălașa, apoi cu ocaziunea Te-Deumului oficial în ziua de anul nou, am putut constată cu multă plăcere imense progrese și la corul de la Mitropolie. Acesta se datoreșce I. P. S. S. Mitropolitului Primat care a făcut o bună și nemerită alegere în persoana profesorului de muzică, dl Ioan Vasilescu, actualul diriginte al corului mitropolitan.

C e e n o u ?

Sciri personale. Dl dr. Victor Babeș, distinsul profesor dela facultatea de medicină a universității din Budapeșta, a fost trimis din partea statului la Paris ca să studieze metoda curatului turbării de câni în laboratorul cnumitului dr. Pasteur, carele însuș a cerut ministrului Trefort ca dl Babeș să i se trimită. **Dr. D. Sturdza**, ministru al instrucțiunii publice în România, a primit din partea regelui Italiei un vas foarte mare de bronz, pe care este reprodusă o alegorie reprezentând »Lumea alergând după Noroc«; vasul este așezat pe un frumos pedestal de mamoră din Italia.

Hymen. *Di Parteniū Birlea* și dra Elena Juc își vor serbă cununia la 24 l. c. in Lugos. — *Di P. Jivulescu*, învțător in Soimos, comitatul Arad, la 24 l. c. se va cunună in Comloș cu dra Alesandrina Dascăl. — *Di Vasilie Czibenszky jr.* ș-a incredințat de soție pe dra Carolina Narde din Valea-Crișului-repede.

Ateneul Român din Bucureși a început să facă propagandă mare pentru întărirea sa. A inițiat clădirea unui edificiu propriu, pentru care s'a făcut o loterie ce a produs deja un vinil considerabil, mai avënd a se vinde loturi multe. Apoi a inființat filiale prin diverse orașe ale României. O broșură, ce primim din Bărlad ne relatéză de constituirea Ateneului Bărladean. Di Stefan Sturdza a pronunțat la constituirea Ateneului de acolo un discurs din care scötem următoarele pasage : »Devisa noastră nu pöte fi alta de cât: Tot pentru popor și in numele lui. Nu ne ocupăm dar de politică, nici voim să discutăm decât ne este mai folositor ajutorul Austriei seu al Rusiei. Contăm pe propriile noastre mijlöce, căci cine contéză pe ajutorul altora, pătesce ca . . . Serbia. Ținta noastră va fi lumina și pogresul ; ér mijlöcele, buna voință și studiul.« Și la Craiova s'a inființat un Ateneu, in care conferințele vor incepe in curënd; primul conferențiar va fi dl colonel Othon Sache-larie, șeful statului maior din localitate. Tot acolo și dl G. Marian va ține o conferință despre rolul Ateneu-lui in propășirea culturii nationale.

Séra de SânVăsiu in Caransebeș, serbată după programa publicată și de noi in nrl trecut, a oferit publicului românesc de acolo o petrecere vială. După concert, serie »Föia Diecesană,» urmă jocul, facëndu-se începutul cu »hora«. Eră o priveliște înălțătoare de inimă a vedé pictorescul costum national purtat de drăgălașele domnișore: Andreevici, Popovici, Velovan, Bordan, Jonas, Stoicevici, Diaconovici, Dona și dóm-nele: Velovan, Paul și Biju. La med-de-nopte când césut π bătut 12, membrii reuniunii de cântări și mu-sică se postară in mijlocul salei și din sinul lor se înalță președintele Ioan Bartolomeiu și prin o cuvën-tare ocașională faci panegericul anului vechiu 1885 și salută pe cel nou 1886.

Donațiunea lui Ioan Roman. In ședința dela 20 nov. n. a comitetului Asociațiunii transilvane s'a pre-sintat un contract de donațiune pentru casul de mörte, incheiat intre dl Ioan Roman, repausat, fost avocat in Făgăraș și soția sa. Din acest contract rezultă, că As-sociațiunea transilvană este designată esecutor al dis-posițiunilor repausatului, conform cărora după mörtea so-ției densusului, erediile aceleia vor fi datori din venitul ca-sei Nr. 558 din Făgăraș in tot anul a pune la disposi-țiunea Asociațiunii cel puțin câte 600 fl. spre formarea unei fundațiuni, care să pörte numele repausatului, spre scopul inaintării industriei și comerciului intre români : afară de acestea tot din venitul acelei case să se for-meze două stipendii de câte 60 fl. pentru rudele repo-satului din Hening, cari vor cercetă gimnasiul seu alte școli, ér in lipsa acestora pentru alți línieri români fără diferința de confesiune. Comitetul primi a fi Associa-țiunea esecutor al dispozițiunilor repausatului, dispunënd totodata a se asigură dreptul de servitute al Associa-țiunii asupra casei din Făgăraș. Cu esecutarea conclu-sului se incredință membrul comitetului P. Cosma ca reprezentant al Asociațiunii.

Carnaval. *Reuniunea femeilor române din Arad* și provincia își va ține balul din anul acesta joi la 25 faur st. n. in sala dela »Grand Hôtel«, mai nainte ote-lul »Crucea albă.« Vinitul este destinat in favorul Re-uniunii. — *Societatea „Junimea“ din Cernăuți* a univer-sitarilor de acolo va da joi la 4 faur st. n. un bal in sa-la societății filarmonice. Comitetul este compus astfel:

Dr. Ioan cav. de Volcinski president, P. Barbu, I. Bumbac, I. Calinescu, E. Comoroșan, I. Dan, I. Di-mitrovici, V. Halip, C. Homiuca, A. Isecescu, E. Leves-cu, E. Mandiceschi, V. Marcu, E. Meseder, V. Morariu, V. Olinescu, Dr. D. Onciul, I. Onciul, S. Petrovici, E. Popescu, S. Popescu, C. cav. de Popovici, E. Popovici, G. Popovici, T. Popovici, B. de Pruncul, T. Simionovici-Venti, I. Stefanelli, Gr. br. Stircea, G. Turturean, V. Va-silescu, V. Zacharoshi. — *La Teiuș* românii gr. c. au dat in 19 jan. st. n. un bal in folosul școlei de fetițe ce se va inființă acolo. — *La Blas* Reuniunea pompi-erilor voluntari va da asăzi in 23 januarie un bal in »Otelul National« ! — *La Brașov* Reuniunea femeilor române a dat mercuri in 20 l. c. balul seu.

Un duel între doi copii. La Bordeaux a avut loc nu de mult un duel cu pistöle între doi elevi din cl. I. gimnasială și anume între Clément Boucher, in vörstă de 9 ani, și Max Foulon, in vörstă de 10 ani. Duelul s'a făcut după töte regulele și din nenorocire a avut și un sfërșit tragic. La 1 Decembre, cu ocașiunea liberării certificatelor de studiu, cei doi copii din vorbă in vorbă se apucară la certă și mai pe urmă la bătaie. In ziua următoare Foulon a fost provocat la duel de cătră ad-versarul seu, și densusul primi provocarea, Foulon se fu-rișă in odaia de dormit a tatălui seu și luă de acolo două pistöle cu muniția trebuinciosă. Adversarii se în-țelniră după acesta intr'un prae pärăginit și secundan-ții, patru la numér, tot atât de vörstnici cași combatan-ții, măsurară distanța de 20 de pași, Foulon, ca cel pro-voocat, avënd prima pușcătura, trase și lovi pe micul Boucher toamai in pept. După două zile bietul copil își dădu sfërșitul.

Adunare invëtătorescă. Reuniunea invëtătorilor gr. or. din *districtul Sighișorei* va ține adunarea sa generală in 28, 29 și 30 januarie, cu care ocașione in-vëtătorii Dimitrie Stuchirean și Ioan Muntean vor ține pölegeri practice.

Societatea »România Jună« din Viena ș-a ales pe anul 1886 următorul comitet: Drd. med. G. Filipescu Bräescu președinte ; Drd. med. Al. Popu vice-președinte, Stud. jur. Ioan Crăciunel și stud. jur. Ioan baron de Stircea secretari ; stud. jur. Ioan Mavrocordat controlor ; stud. med. G. A. Tëran cassar ; stud. med. Iosif Tureu bibliotecar ; stud. silv. Ioan Deacu econom. — In comi-siunea literară : Drd. filos. Iie B. Gherghel, Drd. teol. și stud. filos. George Popoviciu, stud. med. Ioan Papa-nicol ; stud. med. I. G. Tëran și stud. med. Aurel G. Popoviciu. — In comisia revédătoare Drd. med. Dum. Puhaciu, Drd. med. D. A. Gollav și stud. med. Victor Roșca.

Nöua casă diecesană din Caransebeș Cetim in »Föia Diecesană« din Caransebeș : Sinödul eparchial din anul trecut a hotărit, ca edificiul consistoriului să se străformeze conform trebuințelor diecesei de mult simțite. Spre scopul acesta a votat Sinödul o sumă de 20.000 fl. Äncă in primăvëra anului trecut s'au și ince-put lucrările de reedificare și adaptare a acelei zidiri după frumosul plan și sub conducerea arhitectului rom-ân Adrian Diacon. Astăzi cu bucurie putem constată, că lucrările la acest edificiu sünd terminate, și că vis-a-vis de reședința episcopescă diecesa noastră posedé un edificiu, care va satisface multor trebuințe culturale și administrative și prin infățișarea sa elegantă contri-bue la înfrumșetarea orașului Caransebeș. Edificiul in spre stradă e cu etagiu, éră in curte parter. Parterul edificiuului principal dela stradă cuprinde librăria diece-sană și äncă două bolte de închirial, dintre cari una cu cortel, in aripa parter din curte se află localele tipog-rafiei diecesane, a personalului și directorului de ti-pografie. In etagiu sünd 5 sale pentru cancelariile refe

renților, esactorului și controlorului diecesan, apoi un cortel de inchiriat.

Necrológe. *Dr. Al. Marcovici*, profesor de clinică din București, membru al eforiei spitalelor civile, medic primar al spitalului Colțea, membru al consiliului sanitar superior, senator etc. a încetat din viață, în etate de 50 ani. — *Maria Bărbos* n. Juga soția inventatorului Eliseu Bărbos din Borșa delângă Cluș, a murit la 13 ianuarie.

Sciri scurte. *In grajdurile* regelui Francisc-Iosif afară de caii obicinuiți de trasură și de călărie, se mai aillă 41 cai de vânătoare, dresați anume pentru acest fel de curse. După părerea cunoscătorilor, valoarea acestor cai se sue la doue milioane florini. — »*Hunedóra*«, însoțirea de anticipațiune și credit în Deva, va ține adunarea sa generală ordinară anuală la 11 februarie. — *Poesiile Papei Leon XIII.* E știut că Leon XIII este unul din ómenii de litere cei mai eminenti ai secolului. Profesorul Ieremia Brunelli a cules poesile sale într'un frumos volum, care este o minune de artă tipografică. — *Cel mai mare om* astăzi este un tiner finlandez, care este de 2 metri și 80 centimetri: cel mai mic reprezentant al secolului bărbătesc este un pitic Italian, care n'are decât 43 de centimetri. — »*Tribuna*« are doue procese de presă, cari se vor judecă incurând la curtea cu jurați în Cluș, fiind că cea din Sibiu s'a desființat. — *Linia ferată Mureș-Oșorhei* — *Reginul săsesc* s'a deschis pentru publicitate în săptămâna trecută. — *O nouă casă de păstrare* s'a înființat în săptămânile trecute la Blas; acesta va începe a funcționa în luna lui februarie viitor. — *Principale Bulgariei* a adresat doi Oleteșan în București o scrisóre, mulțămindu-i pentru ajutorul în favorul răniților bulgari.

M o d a.

Acum, stimate cetitoare, permiteți-mi să ve descriu câteva toilette elegante, ce le vedui pe cântăreța Adeline Palli cu ocaziunea unui concert, precum și în remanța piesă »La Traviata«, toilette cari represintau mii de florini și cari fură câteva zile obiectul de conversare al unei elegante din Viena, toilette cu gust în totă privința.

Toileta ce o purtă la prima debutare în concertul dat în sala reuniunii de musică, eră o combinațiune de catifea în colórea persecilor, sirah cevaș mai deschis și dantele albastrii de Brusela brodate cu rose mari roșietice. Rochia acestui costum eră gatită din dantelele de mai sus și sub densa se vedea alta de sirah în colórea persecilor, tunica scurtă din catifea eră cupțușită cu sirah și avea ca decorațiune o ghirlandă îngustă de briliante în forma frunzelor de rose, care se continuă împreună cu oței bogate cupțușite asemenea cu sirah. Talia scurtă eră decoltată în forma de patrat și avea ca decorațiune un jabot gătit din dantele și briliante nenumerate. Colierul depe piept în forma de stelute armonisă cu agrafa cea de briliante din pèrul frumos negru frânt sus și ținut cu ace, dintre cari fiecare represintă o avere de câtevazeci de mii.

Drăgălașă de tot fu toileta din actul prim în »Traviata«, gatită din atlas rosa deschis, mărgele și dantele. Rochia nouă eră totă înainte acoperită de mărgele scumpe și rubine, tunica din dantele abia se observă; ea cuprindea însă din atlas cădea în increșturi dese și avea un șlep bogat, ornat cu un riș de pompone

de chenille, printre cari leuria cate un diamant. Talia eră decorată cu brodăria de aur și avea ca ornament la mâneci și impregiurul decoltătorei dantele înguste de matines. În pèr strălucia o flóre de rubine și chenille, pe piept un colier îngust de rubine și petrii roșietice.

Simplă, însă de un efect mare fu toileta din actul al II lea, din dantele albe de Valencia, atlas și rosete de briliante. Peste rochia din atlas de colóre azuriă erau aranjate costiș mai multe volanturi de dantele și prinse de rochia cea largă cu câte o rosetă de atlas și briliante, talia cea scurtă din atlas eră trasă cu stofă de dantele și avea ca ornament pe piept panglice înguste de moar, cari armonisau cu eșarpa ce formă tunica dinderept.

Adevèrat model și de o eleganță rară fu toileta din actul al III lea. Dantele fine de malines, satin duchesse brodat cu perle, camelii naturale, briliante, rubine, aceste erau combinațiunea. Rochia, care costă aprópe o sulă de mii franci eră gatită din un satin-atlas greu vechiu, brodat cu perle nenumerate, cari la rațele lampelor luciau în colorile cucurbeului; tunica dinainte constă din increșturi bogate și eră prinsă cu șese camelii de briliante cu frunđe; cea dinderept formă un șlep bogat în forma de eventaliu, care eră preșerat cu camelii și brilianturi. Talia scurtă înainte eră tolă acoperită de brilianturi și avea ca decorațiune o eșarpă pe care erau aranjate camelii naturale cu frunđe, eșarpa eră prină la talia și pe umer cu agrafe de briliante în forma de săgeți și stele. Colirul depe piept în preț de un milion și câteva sute de mii de franci avea un lustru feros și jocă în tóte colorile, asemenea și agrafa de briliante depe cap în forma de stea.

Toileta de deminiță în actul al IV-lea gătită din dantele de Brusela suré și crème încă fu foarte luscuroasă. Rochia lungă decorată cu volanturi eră ornată înainte cu panglice de moar surietice, asemenea și șlepul cel bogat. Talia cevaș lungă eră un nor de dantele și panglice, mânecile largi și cupțușite cu sirah crème.

La fine încă câteva notițe. Pelérierle albe decorate cu dantele aurii sânt foarte în modă, mai ales pentru fete tinere. Pentru teatru se recomandă novitatea parisiiană »chapeau claque« un clac drăgălaș din metasă brună séu cõfire din flori aurii și chenille séu catifea, cari stau foarte cochet la frisurile cele nalte.

Țesăturile nòstre naționali sânt foarte moderne, portire, mobile, fețe de mèsă, covóre, tóte sânt în stil românesc, mai ales industria dinpregiurul Brașovului și Sibiului jocă o rolă mare — — — un salon mobilat în stil român e una dintre novitățile seșonului.

Valeria.

Călındarul săptămânei.

Diua sept.	Călındarul vechiu	Călınd. nou
Dumineca după Botez, gl. 2 sft 2.		
Duminecă	12 S. Mla Tafiiana	24 Timoteiu
Luni	13 S. Mc. Ermil	25 Int. lui Pav.
Mărți	14 SS. PP. uciși în Sinai	26 Policarp
Mercuri	15 Cuv. P. Pavel Tiv.	27 Ioan Chris.
Joi	16 Inch. Ianț. Ap. Petru	28 Carol mare
Vineri	17 †C. P. Antonie c. m.	39 Francisc S.
Sâmbetă	18 PP. Aian. și Chiril	30 Martina

Proprietar, redactor respundător și editor: ICSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Orade mare.